

B. M. Kramolc: S paše

Zapiski

ŠE DVA DONESKA H GREGORČIČEVI STOLETNICI

**Čestitka »Zadruga« za pesnikovo
50 letnico.**

Ljubljana, 29. 3. 44.

Velespoštovani gospod urednik!

K 100 letnici rojstva Simona Gregorčiča:

»Slovanska knjižnica«
snopič 28; Gorica 24. 10. 1894.

Vsa knjižica posvečena petdeset-
letnici nepozabnega pesnika — z
uvodno pesnitvijo Ant. Funtka.

Med drugimi je na strani 107.
priobčena ta-le brzojavka:

Ljubljana. — Slava! Po-
gled na udani narod okrepi
Te in ponosno vzpni se zopet
slavec naš! Spoštujemo Te,
obožujemo Te! Tebi »zlati
zvezdi prejšnjih dnij klanja
se slovensko dijaštvo.

Malokomu še utegne biti znano,
da je navedeno brzojavko poslal
literarni krožek »Zadruga« v
Ljubljani, ki je postala slavna po
Cankarju in drugih.

Dovoljujem si kot član tega
krožka opozoriti na to, da mor-
da ni že kdo drug prehitel pod-
pisanega. Pripominjam še, da po
takratnih disciplinarnih predpisih

»Zadruga« seveda ni smela nasto-
piti pod svojim imenom.

Z vsem spoštovanjem vdani:

Fran Kristan,
vladni adjunkt v pokoju.

S. Gregorčičevo pismo.

V mladih letih sem mnogo obče-
val s pokojnim Vatroslavom
Holzom, zavarovalnim uradnikom
banke »Slavije« in tudi pisateljem,
ki se je na svojem službenem po-
tovanju seznanil z mnogimi našimi
rodoljubi in pisatelji. Svoja poto-
vanja je večinoma popisal, kakor
tudi svoje spomine na znamenite
može slovenske. Nekoč v veseli uri
mi je pokazal in potem na dolgo
prošnjo izročil naslednje pismo pes-
nika S. Gregorčiča, ki je še danes
zanimivo, ali pa mogoče še bolj ka-
kor takrat:

2. 2. 1883.

Dragi Kretanov!

Začnimo tedaj! Po vrsti! Kar se
tiče posojenih novcev, no, pride vže
čas, da stvar pobotava. Čeprav sem
sedaj v novčnih zadregah, ne nakla-
dajte si skrbi, jaz se vže prevedim
pri prijateljih, zvestih do — moš-
nje, kar je več nego »do — groba«.

Vaše 1. sporočilo o g. Cimper-
manu me je zbolelo, rad bi mu
pomagal, a verujte, storil sem, ko-

likor sem mogel: odstópil sem mu do malih drobtin ves lanski honorar pri »Zvcnu« zaslužen, Levec mu ga je, neimenovavši me, izročil v treh obrokih à 15 for. Cimpermanu o tem ni treba praviti, to povem le Vam, da me ne boste krivo sodili. Priporočil sem g. C. tudi nekaterim drugim prijateljem svojim, — a glavno skrb bi morali vendar imeti zanj — Ljubljancani. »Bog je visoko, car daleko« pravi prislovica, a Ljubljana je blizu in C...ove razmere pozna...

Naprej! (Odgovarjam po vrsti na vaše liste.) Kar omenjate o Celovčanih, da jim je žal, da se nisem dal uveriti o njih spoštovanju — ad acta! Kar pa je izrekel slavni stari Dav. Trstenjak (klobuk z glave pred njim!), v tem bom vsaj deloma slušal vrlega odličnjaka.

Glede Vaših doneskov v »Slov. Nar.« in »Kresu« bi jaz rekel, kakor ste tudi sami storili, da potovanje »križem domovine« nadaljujete; ne dajte se motiti, če vsem ne vstrežete. Ono pikanje v feuilletonih je morda bolj prijateljsko nego si mislite. Kar se tiče mene, zahvaljujem se Vam za mnoge prijazne besede o meni, — a (vem, da se boste ozirali na mojo željo) a o meni naj bode zadosti! Ljudje se naveličajo, ako beró vedno ob eni isti osebi. Z opazkami o svojem časi (saj veste kedaj) ste mi bili pa prav vstregli.

Vaša prva poslana mi pesem: »V širni svet« bi bila po mojem menenji z mali premembami lahko veliko pridobila. Da ne bi mislili, da govorim le tako, omenim naj Vam, da bi jaz bil vzel drug metrum in sicer čveterostopne jambe, kakor jih ima narodna pesem. Tako na pr.:

Kot jelen čil in brzonog,
Ki rojstni dom mu prosti log,
Iz tesnih divnjaka* ograj
Vesel beži v domači gaj,
Iz temnih, tesnih jaz zidin
Bežim prirode prosti sin, i. t. d.

Vidite, to bi dalo pesmi po moji misli vso drugo muziko in krep-

* Ne pašnika, ker tam navadno ni ograj.

kost. Včasih mala poteza vso sliko prenaredi in v pesni je enako.

V sredi pesni nekoliko več živosti v popisu in konec — jasnej! To bi Vam bilo lahko delo in vem, da bi se ne kesali zaradi truda. Toda to lahko še kedaj storite. Druga, poslana mi, se prijetneje bère. To je moje menenje, — jaz ne sodim apodiktčno — —

V drugem listu mi tožite: »Živel sem zastonj«! No to pač ni tako ad verbum resnično! Narodova omika je plod, produkt vsega naroda. Res, da se v zgodovini imenujejo le nekateri, recimo voditelji, a to se godi pri vseh borbah, krvavih in nekrvavih. Cesar, vojskovodje dobodo zlate svetinje, mogočne spomenike; posamezni vojak se pozabi, čeprav je storil, kar je mogel, in dal vse, kar je imel — življenje. Ali se pa more reči resnično, da so le vodniki dobili zmago? Ravnotako v borbi za narod vsi ne pridejo v narodno Wallhallo, vsak ne bo imenovan, a kaj za to! Delal je mnog neimenovanec morda več nego slavljenec kedó. Svet namen, delo po moči in zavest izpolnjene dolžnosti, — to troje Vam bodi v tolažbo. Vem pa, da Vam tudi kedo drug, ne samo Vaša zavest, priznava Vaš trud. Torej nikari »živel sem zastonj«!

Srčen pozdrav Vam in g. Žvabu!

S. Gregorčič.

»Prostoslav Kretanov« je bil pisateljski psevdonim Vatroslava Holza. Ker omenja Gregorčič »Celovčane«, misli pač krog okrog lista »Kresa«, v katerem je izšla leto prej neugodna ocena Janka Pajka o prvem zvezku njegovih poezij. — »Ono pikanje« — s tem misli Gregorčič feljtone Janka Kersnika v »Slov. Narodu«, v katerih je smešil Holzovo poetično romantično opisovanje pokrajinskih lepot, oponašajoč tudi njegov slog. Holz je pisal »Potovanje križem domovine«, kar je Kersnik spremenil v »Domovina križem potovanja«. — Žvab, kateremu pošilja pozdrav, je bil učitelj jezikov v Trstu in je v »Lj. Zvonu« poročal o »Knjižnih redkostih slovenskih«.

Verjanko.